

Antwoorden Oefenvragen

VWO

Aardrijkskunde

Examenjaar 2026-2027

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Wereld: samenhang en verscheidenheid in de wereld (domein B)	5
1.1 Globalisering en tijd-ruimtecompressie	5
1. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 1, vraag 1	5
2. Aardrijkskunde VWO 2017, tijdvak 1, vraag 31	6
3. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 1, vraag 4	7
4. Aardrijkskunde VWO 2017, tijdvak 1, vraag 4	8
5. Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 1, vraag 6	9
6. Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 1, vraag 5	10
7. Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 1, vraag 5	11
8. Aardrijkskunde VWO 2025, tijdvak 1, vraag 4	12
9. Aardrijkskunde VWO 2019, tijdvak 1, vraag 4	13
10. Aardrijkskunde VWO 2017, tijdvak 2, vraag 8	14
1.2 Mondiale spreidingspatronen	15
11. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 2, vraag 23	15
1.3 Grootstedelijke gebieden	16
12. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 2, vraag 8	16
13. Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 1, vraag 8	17
14. Aardrijkskunde VWO 2018, tijdvak 2, vraag 5 en 6	18
15. Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 1, vraag 5	19
16. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 1, vraag 4	20
17. Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 3, vraag 5	21
18. Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 2, vraag 6	22
2. Aarde: de aarde als natuurlijk systeem; samenhangen en diversiteit (domein C)	23
2.1 De aarde als uniek natuurlijk systeem	23
19. Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 2, vraag 9	23
20. Aardrijkskunde VWO 2015, tijdvak 2, vraag 11	24
21. Aardrijkskunde VWO 2016, tijdvak 1, vraag 12	25
22. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 2, vraag 14 en 16	26
23. Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 3, vraag 9	27

24.	Aardrijkskunde VWO 2016, tijdvak 2, vraag 18	28
25.	Aardrijkskunde VWO 2016, tijdvak 2, vraag 9	29
2.2	Landschapszones	30
26.	Aardrijkskunde VWO 2025, tijdvak 2, vraag 16	30
27.	Aardrijkskunde VWO 2025, tijdvak 2, vraag 17	31
28.	Aardrijkskunde VWO 2019, tijdvak 1, vraag 14	32
29.	Aardrijkskunde VWO 2018, tijdvak 1, vraag 16	33
30.	Aardrijkskunde VWO 2016, tijdvak 1, vraag 14	34
2.3	Natuurlijke en landschappelijke kenmerken van het Middellandse Zeegebied	34
3.	Gebieden: Zuid-Amerika (domein D)	35
3.1	Afbakening en gebiedskenmerken	35
31.	Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 1, vraag 18	35
32.	Aardrijkskunde VWO 2025, tijdvak 2, vraag 19	36
33.	Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 2, vraag 18 en 19	37
34.	Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 1, vraag 17	38
35.	Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 2, vraag 19	39
36.	Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 1, vraag 20	40
37.	Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 2, vraag 18	41
38.	Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 1, vraag 21	42
39.	Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 2, vraag 24	43
40.	Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 2, vraag 19	44
4.	Leefomgeving: nationale en regionale vraagstukken (domein E)	45
4.1	Overstromingen en wateroverlast in Nederland	45
41.	Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 1, vraag 26	45
42.	Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 3, vraag 25	46
43.	Aardrijkskunde VWO 2025, tijdvak 2, vraag 33	47
44.	Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 2, vraag 27	48
45.	Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 1, vraag 26	49
46.	Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 2, vraag 32	50
47.	Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 1, vraag 25	51
48.	Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 2, vraag 34	52

49.	Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 2, vraag 26	53
4.2	Ruimtelijke en sociaaleconomische vraagstukken van stedelijke gebieden	54
50.	Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 2, vraag 28 en 29	54
51.	Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 1, vraag 30	55
52.	Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 2, vraag 28	56
53.	Aardrijkskunde VWO 2017, tijdvak 1, vraag 30	57
54.	Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 2, vraag 32 en 33	58
55.	Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 1, vraag 34	59
56.	Aardrijkskunde VWO 2012, tijdvak 1, vraag 32	60
57.	Aardrijkskunde VWO 2012, tijdvak 2, vraag 33	61
5.	Vaardigheden (domein A)	61
5.1	Geografische benadering	61

1. Wereld: samenhang en verscheidenheid in de wereld

1.1 Globalisering en tijd-ruimtecompressie

1. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 1, vraag 1

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 1

Bron 1: China stopt met de import van plastic afval uit Europa

Westerse landen exporteren al zo'n 50 jaar plastic afval, vooral naar China. In China werd dit plastic afval gerecycled tot korrels (kunststofgranulaat) die vervolgens als grondstof werden gebruikt. Nadat China in 2017 de import van plastic afval verboden had, gingen exporteurs uit westerse landen op zoek naar andere bestemmingen. De import van plastic afval in Turkije vertienvoudigde sinds het Chinese importverbod. Lang niet al het geïmporteerde afval blijkt recyclebaar. Veel plastic afval wordt uiteindelijk verbrand, gestort of belandt in het milieu.

Gebruik bron 1.

De productieketen van producten gemaakt van gerecycled plastic wijkt af van productieketens met een traditionele centrum-periferieverhouding.

Geef aan waarin de productieketen van producten gemaakt van gerecycled plastic afwijkt.

Maximumscore 1 punt

Juiste antwoorden zijn:

De grondstof in de productieketen van producten gemaakt van gerecycled plastic

- komt uit centrumlanden / niet uit perifere landen.
- is geen (uit de bodem of grond) gewonnen delfstof.
- bestaat uit afval van eindproducten.

2. Aardrijkskunde VWO 2017, tijdvak 1, vraag 31

Oefenvraag examen 2017 tijdvak 1 – vraag 31

In en rondom Amsterdam vindt metropoolvorming plaats. Geef aan dat hierdoor in andere delen van Nederland enerzijds spread-effecten en anderzijds backwash-effecten optreden.

Maximumscore 2 punten

Een juist antwoord is:

- De metropoolvorming in en rondom Amsterdam trekt enerzijds veel bedrijven/instellingen aan die zich ook vestigen buiten Amsterdam / die werkgelegenheid bieden aan mensen buiten Amsterdam (*spread*-effecten).
- Anderzijds trekken er vanuit andere delen van het land veel (hoogopgeleide) mensen naar Amsterdam en omgeving / anderzijds worden bedrijven verplaatst naar Amsterdam (*backwash*-effecten).

3. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 1, vraag 4

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 4

Plastic afval in andere landen verwerken is een vorm van ruimtelijke afwenteling. Door politieke globalisering kan ruimtelijke afwenteling worden tegengegaan.

Geef

- een omschrijving van het begrip ruimtelijke afwenteling;
- een reden waarom politieke globalisering ruimtelijke afwenteling kan tegengaan.

Maximumscore 2 punten

Een juist antwoord is:

- Uit de omschrijving moet blijken dat bij ruimtelijke afwenteling negatieve gevolgen van (economische) activiteiten worden afgeschoven op andere landen of gebieden.
- Een juist antwoord is: nationale overheden kunnen door internationaal samen te werken afspraken maken over de verwerking van / export van / controle op (illegale) afvalstromen.

4. Aardrijkskunde VWO 2017, tijdvak 1, vraag 4

Oefenvraag examen 2017 tijdvak 1 – vraag 4

Bron 2: Visie van een cartoonist op globalisering

Gebruik bron 2.

Beredeneer dat anders-globalisten de cartoon in deze bron kunnen gebruiken om hun standpunt over globalisering duidelijk te maken.

Maximumscore 2 punten

Een juiste redenering is:

- De cartoon toont Amerikaanse/westerse multinationals die andere gebieden overnemen / overspoelen met hun producten;
- En anders-globalisten kunnen hiermee hun standpunt onderbouwen dat globalisering (ook) negatieve effecten heeft op (bewoners van) andere gebieden.

5. Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 1, vraag 6

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 1 – vraag 6

Bron 1: Made in The Netherlands: reshoring

Een groeiende groep Nederlandse bedrijven haalt delen van hun productieketen terug uit lagelonenlanden. Ook steeds meer multinationals in andere landen in Europa en in de Verenigde Staten halen productieactiviteiten terug.

Ongeveer 15% van de bedrijven in Nederland die delen van hun productieketen uitgeschoven hadden naar lagelonenlanden (offshoring) hebben hun productieactiviteiten weer teruggehaald naar Nederland. Naar aanleiding van de coronacrisis, waardoor tekorten aan medische beschermingsmiddelen ontstonden, bracht de Sociaal-Economische Raad (SER) in februari 2021 een verslag uit over de rol die reshoring kan spelen bij het versterken van de Nederlandse industrie.

Gebruik bron 1.

De afgelopen tien jaar vindt steeds vaker reshoring plaats. Robotisering is een belangrijke ontwikkeling om reshoring in het productieproces mogelijk te maken.

Geef aan

- vanuit welke regio reshoring met name plaatsvindt;
- waarom robotisering een belangrijke ontwikkeling is om reshoring in het productieproces mogelijk te maken.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- (Zuid)Oost-Azië / West-Europa / Noord-Amerika.
- Uit het antwoord moet blijken dat robotisering (in Nederland) de productie van goederen minder afhankelijk maakt van (dure) arbeidskrachten.

6. Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 1, vraag 5

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 5

Bron 4: Internationale arbeidsmigratie naar de Arabische Golfstaten

De Arabische Golfstaten aan de Perzische Golf zijn een belangrijk bestemmingsgebied voor internationale arbeidsmigranten. Deze migratiestroom naar de Arabische Golfstaten kwam op gang toen in de jaren 70 de olieprijs stegen. Veel van de aardolie-inkomsten werden niet alleen geïnvesteerd in publieke diensten, zoals gezondheidszorg en onderwijs, maar ook in de bouwsector. Hierdoor groeide de vraag naar personeel.

De eerste arbeidsmigranten kwamen vooral uit landen waar Arabisch wordt gesproken, zoals Egypte, Jemen en de Palestijnse gebieden. Tegenwoordig komt de meerderheid van de migranten uit Zuid- en Zuidoost-Azië. Deze migranten zijn tijdelijk en hebben niet dezelfde rechten als de staatsburgers van de landen waar ze gaan werken.

Technologische ontwikkelingen hebben bijgedragen aan een toename van het aantal Aziatische migranten naar de Arabische Golfstaten (zie bron 4).

Geef van twee technologische ontwikkelingen aan waarom ze hebben bijgedragen aan een toename van deze migratiestroom.

Maximumscore 2 punten

Juiste antwoorden zijn:

- Door goedkoper / sneller vervoer wordt migreren voor meer mensen (financieel) mogelijk.
- Door internet / telefonie kunnen migranten elkaar beter informeren over aankomstplekken / migratieroutes / makkelijker in contact blijven met het vertrekland.

Per juist antwoord 1 punt.

7. Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 1, vraag 5

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 1 – vraag 5

Vanaf de jaren 80 maakten technologische innovaties het steeds vaker mogelijk om delen van de productieketen vanuit Nederland naar andere regio's te verplaatsen.

Geef twee technologische innovaties die deze verplaatsing van de productie mogelijk maakten.

Maximumscore 2 punten

Juiste technologische innovaties zijn:

- Gebruik van grotere schepen / containers
- Verbetering van communicatiemiddelen / opkomst van internet

8. Aardrijkskunde VWO 2025, tijdvak 1, vraag 4

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 1 – vraag 4

Stelling: China is over 30 jaar de grootste geopolitieke speler op het wereldtoneel.

Geef

- een economisch argument vóór deze stelling;
- een politiek argument vóór deze stelling;
- een demografisch argument tegen deze stelling.

Maximumscore 3 punten

- Voorbeelden van juiste economische argumenten vóór de stelling zijn:
 - China zal dan het hoogste bbp ter wereld hebben.
 - China heeft de laatste decennia veel geïnvesteerd (in grondstoffen) in andere landen (en dat zal zich in de toekomst uitbetalen).
- Voorbeelden van juiste politieke argumenten vóór de stelling zijn:
 - China heeft zijn politieke / militaire invloed de laatste jaren sterk uitgebreid.
 - Het politieke systeem in China is in de mogelijkheid om snel / daadkrachtig / slagvaardig besluiten te nemen.
- Uit het demografische argument tegen de stelling moet blijken dat de bevolkingsomvang van China de komende decennia (sterk) zal gaan dalen / China (sterk) zal vergrijzen.

9. Aardrijkskunde VWO 2019, tijdvak 1, vraag 4

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 4

Bron 2

Samenwerkingsovereenkomst tussen Rijksuniversiteit Groningen en de China Agricultural University gaat toch niet door

In maart 2015 ondertekende de Rijksuniversiteit Groningen een samenwerkingsovereenkomst met de China Agricultural University in Beijing. Nederlandse studenten zouden door deze overeenkomst op de campus in het Chinese Yantai een in Nederland erkend bachelor- en masterdiploma kunnen halen. De Rijksuniversiteit Groningen was de eerste Nederlandse universiteit die een dergelijk samenwerkingsverband wilde aangaan met een universiteit in het buitenland. De samenwerking tussen de universiteiten moest een wisselwerking worden. De Rijksuniversiteit Groningen hoopte met deze samenwerking onder andere Chinese studenten naar Groningen te trekken. Studenten en medewerkers van de Rijksuniversiteit Groningen maakten echter bezwaar tegen de plannen. Ze voorzagen problemen bij de uitvoering van hun werkzaamheden in China. Het College van Bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen heeft daarom in januari 2018 besloten de samenwerkingsovereenkomst op te zeggen en te onderzoeken of de samenwerking op andere manieren vormgegeven kan worden.

In 2015 wilde de Rijksuniversiteit Groningen gaan samenwerken met de China Agricultural University in Beijing (zie bron 2). De samenwerking die de Rijksuniversiteit Groningen en de China Agricultural University in Beijing in eerste instantie wilde aangaan, kan worden gezien als een volgende fase in het proces van global shift. Beredeneer dit.

Maximumscore 2 punten

Uit de redenering moet blijken:

- Dat vanuit centrumlanden in eerste instantie arbeidsintensief werk (in de secundaire sector) naar (Zuid)oost-Azië werd uitgeschoven;
- Maar dat met de samenwerking tussen een universiteit (tertiaire sector) uit een centrumland en een universiteit uit een semi-perifeer land / China tegenwoordig ook kennis wordt uitgewisseld (en daarmee verschuift het economische zwaartepunt nog verder richting (Zuid)oost-Azië).

10. Aardrijkskunde VWO 2017, tijdvak 2, vraag 8

Oefenvraag examen 2017 tijdvak 2 – vraag 8

Bron 1: landgrabbing in Ethiopië

De bewoners van het dorp Gambela in Ethiopië, kunnen niets uitrichten tegen het bedrijf Karatururi Global. Deze multinational is op het gebied van sierrozen een van de grootste bedrijven ter wereld. Het hoofdkantoor staat in Bangalore in India. Karatururi Global heeft in Gambela grote stukken landbouwgrond opgekocht voor de rozenteelt. De boeren kwamen in verzet, maar de nationale overheid onderdrukte dit met de inzet van het leger en de politie. De gebeurtenissen in Ethiopië zijn een vorm van landgrabbing: buitenlandse bedrijven kopen grond op in ontwikkelingslanden en verbouwen er landbouwproducten – veelal voedingsgewassen – om te exporteren. Landgrabbing komt de laatste jaren steeds vaker voor.

Gebruik bron 1.

Een internationale belangenvereniging van kleine boeren, Via Campesina, is van mening dat landgrabbing een moderne vorm van kolonialisme is.

Geef een argument vóór en een argument tegen dit standpunt.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

Een juist argument vóór dit standpunt is:

- Bij *landgrabbing* is sprake van een buitenlandse partij die grond inneemt om deze te exploiteren / in gebruik neemt voor exportlandbouw (en dat lijkt op het innemen van land door buitenlandse mogendheden tijdens het kolonialisme).

Een juist argument tegen dit standpunt is:

- De grond wordt officieel gekocht of gepacht / Er is geen sprake van een politieke/militaire overheersing door een buitenlandse mogendheid (zoals het geval was tijdens het kolonialisme).
-

1.2 Mondiale spreidingspatronen

1.1. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 2, vraag 23

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 2 – vraag 23

Argentinië had in 2023 een score van 0,865 op de Human Development Index (HDI). Onder andere door een groot aandeel werkenden in de informele sector scoort Argentinië relatief laag op de economische indicator van de HDI.

Geef aan

- waarom een groot aandeel werkenden in de informele sector zorgt voor een lage score op de economische indicator van de HDI;
- uit welke twee andere indicatoren de HDI nog meer bestaat.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- Uit het antwoord moet blijken dat geld dat wordt verdiend in de informele sector niet wordt meegenomen bij het bnp per hoofd / de economische indicator van de HDI. (1)
- gezondheid / levensverwachting **en** onderwijs / analfabetisme / opleidingsniveau / aantal jaren genoten onderwijs (1)

Opmerking

De tweede deelscore alleen toekennen indien beide indicatoren juist zijn.

1.3 Grootstedelijke gebieden

12. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 2, vraag 8

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 8

Bron 6: Nairobi: 'Silicon Savannah'

De Keniaanse hoofdstad Nairobi is de afgelopen tien jaar uitgegroeid tot een centrum van digitale innovatie in Afrika. De Keniaanse overheid haakt in op deze ontwikkelingen en heeft ten zuiden van Nairobi een technologiehub gepland: Konza Technopolis. De hub moet technologiebedrijven aantrekken, zoals softwareontwikkelaars, datacentra en callcenters. In de hub komen woningen, hotels en winkelcentra. Verder zijn er plannen voor een universiteitscampus, (internationale) scholen en ziekenhuizen. In 2019 is het eerste gebouwencomplex opgeleverd.

Gebruik bron 6.

Hubs als Konza Technopolis zullen op langere termijn cruciaal zijn voor de verdere ontwikkeling van Afrika.

Geef hiervoor twee redenen.

Maximumscore 2 punten

Juiste redenen zijn:

- Technologiehubs als Konza Technopolis zullen zorgen voor een toename van het aantal hoogopgeleide mensen.
- Door technologiehubs als Konza Technopolis worden buitenlandse bedrijven en/of buitenlands kapitaal aangetrokken.

13. Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 1, vraag 8

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 8

Stelling: Dubai is een wereldstad.

Ben jij het eens of oneens met deze stelling?

Geef twee argumenten voor je keuze.

Maximumscore 2 punten

Juiste kenmerken zijn:

Juiste argumenten voor de stelling zijn:

- Dubai is een mondiaal economisch knooppunt.
- Dubai vervult een belangrijke (hub)functie in het internationale vliegverkeer.
- In Dubai worden (steeds meer) internationaal belangrijke sportevenementen gehouden.

Of

Juiste argumenten tegen de stelling zijn:

- In Dubai worden geen belangrijke mondiale politieke beslissingen genomen.
- In Dubai zijn nauwelijks hoofdkantoren van grote multinationale ondernemingen en/of mondiale instellingen gevestigd.
- Dubai wordt vaak vooral gezien als een funparadijs voor de allerrijksten.

Per juist argument 1 punt.

14. Aardrijkskunde VWO 2018, tijdvak 2, vraag 5 en 6

Oefenvraag examen 2018 tijdvak 2 – vraag 5 en 6

Voor de superrijken is in wereldsteden als New York, Londen en Hongkong een nieuwe trend zichtbaar: superslenders. Dit zijn woontorens die smaller en hoger zijn dan de standaard wolkenkrabbers die de skyline van deze steden bepalen. De superslenders zijn alleen betaalbaar voor de allerrijksten. In de superslender aan Murray Street in Manhattan worden tweekamerappartementen aangeboden vanaf \$ 2 miljoen. De vermoedelijke vraagprijs voor een penthouse ligt nog veel hoger, rond de \$ 24 miljoen. Kopers van dergelijke appartementen bezitten vaak meerdere huizen op verschillende plekken in de wereld.

Wereldsteden als New York, Londen en Hongkong trekken verschillende groepen mensen aan.

Vraag 5: Beredeneer dat hierdoor de sociaal-economische ongelijkheid in wereldsteden verandert.

In New York zijn edge cities, gated communities en superslenders te vinden.

Vraag 6: Geef aan

- dat gated communities en superslenders bijdragen aan een toename van de ruimtelijke segregatie in New York;
- welk verschil in functie superslenders en gated communities hebben ten opzichte van edge cities.

Maximumscore 2 punten (vraag 5)

Maximumscore 2 punten (vraag 6)

Het juiste antwoord is:

Vraag 5

Uit de redenering moet blijken dat:

- Deze steden een grote aantrekkingskracht hebben op zowel de superrijken als op minder vermogenden (die kansen zien om een bestaan op te bouwen in de schaduw economie / informele sector in wereldsteden).
- Zodat de sociaal-economische verschillen tussen rijke groepen mensen en armere groepen mensen groter zullen worden.

Vraag 6

Uit het antwoord moet blijken dat:

- Door de aanwezigheid van gated communities en superslenders mensen uit de hogere sociaal-economische klasse gescheiden (kunnen) wonen van mensen uit de lagere sociaal-economische klasse.

Een juist verschil is:

- Superslenders en gated communities hebben hoofdzakelijk een woonfunctie, terwijl in edge cities ook veel werkgelegenheid is.

15. Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 1, vraag 5

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 5

In Washington D.C. woont een relatief grote groep hoogopgeleide mensen die buiten de Verenigde Staten geboren zijn.

Beredeneer dit aan de hand van de functie die Washington D.C. in het internationale stedelijk netwerk inneemt.

Maximumscore 2 punten

Uit de redenering moet blijken dat:

- Washington D.C. een politieke wereldstad / de hoofdstad van een van de machtigste landen ter wereld is, waardoor er veel banen voor hoogopgeleiden zijn in internationaal georiënteerde instellingen / ngo's (zoals ambassades en de Wereldbank).

16. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 1, vraag 4

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 4

Aan de marathon van New York doen meer mensen mee dan aan de marathons van Los Angeles en Washington DC samen. Dit heeft onder andere te maken met de status van New York als wereldstad.

Geef voor New York, Los Angeles en Washington DC aan vanuit welke dimensie of dimensies de stad een wereldstad is.

Ga in je antwoord in op alle drie de steden.

Maximumscore 3 punten

Uit het antwoord moet blijken dat:

- New York een mondiale functie vervult vanuit de economische (Wall Street), sociaal-culturele (theaters / mode) en politieke (Verenigde Naties) dimensie, (1)
- terwijl Los Angeles alleen een mondiale functie vervult vanuit de economische ('hoofdstad' van de westkust) en sociaal-culturele (Hollywood / filmindustrie) dimensie, (1)
- en Washington DC alleen een mondiale functie vervult vanuit de politieke dimensie (Witte Huis / Capitoel). (1)

17. Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 3, vraag 5

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 3 – vraag 5

Global shift beïnvloedt de positie van Los Angeles als wereldstad. De positie van Washington D.C. als wereldstad wordt door global shift minder beïnvloed.

Geef aan

- welke invloed global shift heeft op de positie van Los Angeles als wereldstad;
- waarom global shift minder invloed heeft op de positie van Washington D.C. als wereldstad.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- Uit het antwoord moet blijken dat de relatieve ligging van Los Angeles door het verschuiven van het economisch zwaartepunt naar (Zuidoost-)Azië / van de Atlantic Rim naar de Pacific Rim is verbeterd.
- Uit het antwoord moet blijken dat Washington D.C. een wereldstad is met een politieke functie (en dus minder invloed ondervindt van het verschuiven van het economische zwaartepunt naar (Zuidoost-)Azië).

18. Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 2, vraag 6

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 2 – vraag 6

Istanbul trekt op mondiale schaal andere groepen mensen aan dan uit Turkije zelf. Dit verschil leidt in Istanbul tot sociaal-culturele polarisatie.

Beredeneer dat deze verschillende migratiestromen tot sociaal-culturele polarisatie in de stad leiden.

Maximumscore 2 punten

Een juiste redenering is:

- (Internationale) toeristen / migranten / kosmopolieten in Istanbul hebben (vaak) een moderne / westerse / minder religieuze levensstijl, die kan botsen met de traditionelere levensstijl van (nationale) migranten die van het Turkse platteland naar Istanbul komen.

2. Aarde: de aarde als natuurlijk systeem; samenhangen en diversiteit

2.1 De aarde als uniek natuurlijk systeem

19. Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 2, vraag 9

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 2 – vraag 9

De vulkanische activiteit in Yellowstone National Park wordt veroorzaakt door een hotspot. Hotspotvulkanisme komt bij continentale korst minder vaak voor dan bij oceanische korst.

Leg uit dat hotspotvulkanisme bij continentale korst minder vaak voorkomt dan bij oceanische korst. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Maximumscore 2 punten

Het juiste uitleg is:

- Continentale korst is anders qua chemische samenstelling / dikker dan oceanische korst (oorzaak), waardoor magma / de mantelpluim moeilijker door continentale korst naar boven kan komen (en er bij continentale korst dus minder vaak hotspotvulkanisme voorkomt dan bij oceanische korst) (gevolg).

20. Aardrijkskunde VWO 2015, tijdvak 2, vraag 11

Oefenvraag examen 2015 tijdvak 2 – vraag 11

Een tsunami ontstaat vaak als gevolg van een onderzeese aardbeving.

De golf die daarbij ontstaat beweegt richting de kust. Bij de kust kan de golfhoogte toenemen.

Leg uit dat de golfhoogte bij de kust kan toenemen.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Maximumscore 2 punten

Uit de uitleg moet blijken dat:

- De golf bij de kust in ondieper water komt (oorzaak).
- Waardoor de golf in elkaar wordt gedrukt / de voorzijde van de golf wordt afgeremd (en in hoogte toeneemt) (gevolg).

21. Aardrijkskunde VWO 2016, tijdvak 1, vraag 12

Oefenvraag examen 2016 tijdvak 1 – vraag 12

Mount Yamnuska is een berg net ten westen van Calgary in de Canadese Rocky Mountains. [...] Bij de afbraak van de kalksteen van Mount Yamnuska spelen zowel mechanische als chemische verwerking een rol.

Geef aan op welke wijze

- mechanische verwerking bijdraagt aan de afbraak van het gesteente;
- chemische verwerking bijdraagt aan de afbraak van het gesteente.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- Mechanische verwerking: vorstwerking / water bevriest in rotspleten, waarbij het gesteente uit elkaar wordt gedrukt / door verschillen in temperatuur valt het gesteente uit elkaar.
- Chemische verwerking: kalksteen lost op in (zuur) regenwater.

22. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 2, vraag 14 en 16

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 2 – vraag 14 en 16

Bron 7: Aardverschuivingen en modderstromen bij de Illhorn in Zwitserland

De Illhorn is een 2.717 meter hoge berg in het zuiden van Zwitserland in de regio Valais / Wallis. Vanaf de Illhorn lopen twee rivieren richting het dal van de Rhône: de Illbach en de Illgraben. Vooral in het dal van de Illgraben ontstaan vaak aardverschuivingen en modderstromen. In de loop van duizenden jaren is aan de voet van de Illhorn in het dal van de Rhône een puinwaaier ontstaan.

Gebruik bron 7.

Op de hellingen van de berg Illhorn ontstaan elk jaar in de lente aardverschuivingen.

Vraag 14: Leg uit waardoor deze aardverschuivingen juist in de lente ontstaan. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Aan de voet van de Illhorn is een puinwaaier ontstaan.

Vraag 16: Beschrijf in twee stappen het ontstaan van deze puinwaaier. Je beschrijving moet twee exogene processen bevatten.

Vraag 14: maximumscore 2 punten

Uit het antwoord moet blijken dat:

- in de lente sneeuw smelt / de bovenlaag van de bodem ontdooit, (oorzaak) (1)
- waardoor hellingen met water verzadigd raken (en instabiel worden). (1)

Vraag 16: maximumscore 2 punten

Uit het antwoord moet blijken dat:

- verweerd / geërodeerd materiaal van de hellingen van de Illhorn (1)
- door een rivier / fluviatiel proces wordt afgezet in het dal. (1)

23. Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 3, vraag 9

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 3 – vraag 9

Gesteenten worden onderverdeeld in drie verschillende hoofdgroepen.

Neem onderstaande tabel over op je antwoordblad.

Zet de gesteenten basalt, graniet, kalksteen, leisteen, marmer en zandsteen op een juiste plek in de tabel.

	voorbeelden van gesteenten	
metamorf gesteente		
sedimentgesteente		
stollingsgesteente		

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

	voorbeelden van gesteenten	
metamorf gesteente	leiste	marmer
sedimentgesteente	kalksteen	zandsteen
stollingsgesteente	basalt	graniet

24. Aardrijkskunde VWO 2016, tijdvak 2, vraag 18

Oefenvraag examen 2016 tijdvak 2 – vraag 18

Boven de Indische Oceaan waait ten noorden van de evenaar in juli een zuidwestmoesson.
Beschrijf de wijze waarop deze zuidwestmoesson ontstaat.

Maximumscore 2 punten

Een juiste beschrijving is:

- De ITCZ ligt in juli ten noorden van de evenaar / boven het vasteland van Azië (en ten zuiden van de evenaar bevinden zich hogedrukgebieden).
- De wind waait (van de hogedrukgebieden) noordwaarts over de evenaar richting de ITCZ en krijgt daarbij ten noorden van de evenaar een afwijking naar rechts (de Wet van Buys Ballot).

25. Aardrijkskunde VWO 2016, tijdvak 2, vraag 9

Oefenvraag examen 2016 tijdvak 2 – vraag 9

Zeestromen worden aangedreven door verschillen in temperatuur en zoutgehalte.
Welke exogene kracht speelt ook een rol in de aandrijving van zeestromen?

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- De wind.

2.2 Landschapszones

26. Aardrijkskunde VWO 2025, tijdvak 2, vraag 16

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 16

Het landschap is een dynamisch systeem: als een van de geofactoren verandert, leidt dat tot veranderingen van andere geofactoren. Twee van deze geofactoren zijn klimaat en reliëf.

Geef twee manieren waarop reliëf het klimaat beïnvloedt.

Maximumscore 2 punten

Voorbeelden van juiste manieren zijn:

- Hooggelegen gebieden zijn kouder dan laaggelegen gebieden.
- Door gebergten ontstaan stuwingsregens / ontstaat een lijzijde en een loefzijde.

Per juiste manier 1 punt toekennen

27. Aardrijkskunde VWO 2025, tijdvak 2, vraag 17

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 17

De invloed van de mens op aarde is tegenwoordig zo groot dat de mens als belangrijke geofactor gezien wordt. Sommige aardwetenschappers hebben daarom gepleit voor het begin van een nieuw tijdvak: het Antropoceen.

Geef drie argumenten waarom de mens tegenwoordig als belangrijke geofactor gezien wordt. Gebruik in je antwoord de invloed van de mens op drie verschillende geofactoren.

Maximumscore 3 punten

Voorbeelden van juiste argumenten zijn:

- In nieuw gesteente / sediment worden tegenwoordig grote hoeveelheden door de mens gemaakte materialen (zoals plastic / fosfaten / metalen) aangetroffen. (geofactor: gesteenten en reliëf)
- De mens heeft temperatuur verhogende broeikasgassen aan de atmosfeer toegevoegd. (geofactor: klimaat en lucht)
- De mens heeft bodems uitgeput / vervuild. (geofactor: bodem)
- De mens beïnvloedt de loop van rivieren / bouwt dammen in rivieren / pompt grondwater op. (geofactor: water)
- De mens verwijdert vegetatie / beïnvloedt de leefomgeving van dieren / zorgt voor het uitsterven van dieren en vegetatie. (geofactor: flora en fauna)

per juist argument, mits vanuit verschillende geofactoren 1 punt toekennen

Opmerking

De geofactoren hoeven niet expliciet in het antwoord genoemd te worden

28. Aardrijkskunde VWO 2019, tijdvak 1, vraag 14

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 14

In Afrika liggen de verschillende landschapszones over het algemeen parallel aan de evenaar. In Noord- en Zuid-Amerika is dit patroon minder herkenbaar.

Noem de geofactor waardoor dit verschil wordt veroorzaakt.

Maximumscore 1 punt

Juiste antwoorden zijn:

- Reliëf / (ligging van) gebergtes.

29. Aardrijkskunde VWO 2018, tijdvak 1, vraag 16

Oefenvraag examen 2018 tijdvak 1 – vraag 16

De wederzijdse beïnvloeding tussen mens en natuur kan juist in het Midden-Oosten leiden tot landdegradatie.

Noteer twee vormen van landdegradatie die in het Midden-Oosten veel voorkomen op je antwoordblad. Geef voor elke vorm aan op welke wijze de wisselwerking tussen mens en natuur leidt tot deze vorm van landdegradatie.

Maximumscore 2 punten

Juiste antwoorden zijn:

- Verwoestijning: extensieve veeteelt (waarbij vegetatie wordt weggevreten) kan in wisselwerking met de geringe hoeveelheid neerslag / de hoge verdamping leiden tot het uitdrogen van gebieden / het uitbreiden van woestijnen.
- Verzilting: irrigatielandbouw kan in wisselwerking met de hoge verdamping leiden tot het zouter worden van de bodem / het grondwater.
- Bodemerosie: (extensieve) akkerbouw (waarbij de bodem niet het hele jaar bedekt is) kan in wisselwerking met felle regenbuien / harde wind leiden tot het verdwijnen van de vruchtbare bovenste bodemlaag.

30. Aardrijkskunde VWO 2016, tijdvak 1, vraag 14

Oefenvraag examen 2016 tijdvak 1 – vraag 14

Leg uit dat verwoestijning vaak leidt tot bodemerosie.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Maximumscore 2 punten

Een juiste uitleg is:

- Door verwoestijning verdwijnt de vegetatie (oorzaak), waardoor de bovenste laag van de bodem (bij stortbuien) makkelijk kan wegspoelen / makkelijk kan wegwaaien (gevolg).

2.3 Natuurlijke en landschappelijke kenmerken van het Middellandse Zeegebied

-

3. Gebieden: Zuid-Amerika

3.1 Afbakening en gebiedskenmerken

31. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 1, vraag 18

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 18

In het noordoosten van Peru ligt een voorlandbekken. In dit voorlandbekken zijn fossiele energiebronnen ontdekt.

Beschrijf in drie stappen het ontstaan van deze fossiele energiebronnen in het voorlandbekken van Peru. Begin je beschrijving met het ontstaan van dit voorlandbekken.

Maximumscore 3 punten

Een juiste beschrijving moet onderstaande drie stappen bevatten:

- Bij het ontstaan van de Andes ontstond (ten oosten van de Andes) ook een dalingsgebied. (1)
- In dit (voorland)bekken / laaggelegen gebied sedimenteerde (onder andere) organisch materiaal. (1)
- Dit organisch materiaal werd onder invloed van hoge druk / hoge temperatuur omgezet tot fossiele energiebronnen. (1)

32. Aardrijkskunde VWO 2025, tijdvak 2, vraag 19

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 19

Voor een deel van de kust van Chili vindt vlakke subductie plaats. Bij vlakke subductie ontbreekt actief vulkanisme. Bij normale subductie vindt wel actief vulkanisme plaats.

Geef

- nog twee andere verschillen in de geologische gevolgen van vlakke subductie ten opzichte van normale subductie;
- een oorzaak waardoor voor een deel van de kust van Chili vlakke subductie plaatsvindt.

Maximumscore 3 punten

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Voorbeelden van juiste verschillen zijn:
 - Bij vlakke subductie vinden aardbevingen ook verder landinwaarts nog ondiep plaats.
 - Bij vlakke subductie ontstaat (in tegenstelling tot bij normale subductie) een breed / uitgestrekt hoogland

Opmerking

Per juist verschil 1 scorepunt toekennen.

- Een juist antwoord is: de dichtheid van de (jonge) oceanische lithosfeer is te laag / de (jonge) oceanische lithosfeer is niet zwaar genoeg (om de mantel ingetrokken te worden).

33. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 2, vraag 18 en 19

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 2 – vraag 18 en 19

Bron 9: De Perito Moreno-gletsjer

De Perito Moreno is een gletsjer in Patagonië, een gebied in het zuiden van Zuid-Amerika op de grens van Chili en Argentinië. De gletsjer ontstaat op de Zuid-Patagonische IJsvlakte. De Perito Moreno-gletsjer heeft perioden waarin de gletsjer groeit en perioden waarin de gletsjer juist weer kleiner wordt.

Door de mondiale temperatuurstijging worden veel gletsjers in Patagonië (zie bron 9) kleiner.

Vraag 18: Geef twee gevolgen van de mondiale temperatuurstijging waardoor veel gletsjers in Patagonië kleiner worden.

El Niño kan het weer voor de westkust van Patagonië verstoren.

Vraag 19: Leg uit welke invloed El Niño kan hebben op het weer in het westen van Patagonië.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Vraag 18: maximumscore 2 punten

Uit de antwoorden moet blijken dat er als gevolg van de mondiale temperatuurstijging:

- minder neerslag valt in de vorm van sneeuw / meer neerslag valt in de vorm van regen. (1)
- de gletsjers smelten (1)

Vraag 19: maximumscore 2 punten

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- Tijdens El Niño is de koude zeestroom voor de westkust van Patagonië warmer (dan in de normale situatie), (oorzaak) (1)
- waardoor in het westen van Patagonië meer neerslag kan vallen / de temperatuur hoger kan zijn. (gevolg) (1)

34. Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 1, vraag 17

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 17

Zuid-Amerika kan worden beschouwd als een formele regio. Een van de gemeenschappelijke kenmerken is de grote inkomensongelijkheid in Zuid-Amerikaanse landen. Geef

- de economische indicator die gebruikt wordt om de inkomensongelijkheid aan te geven;
- vanuit de economische dimensie nog een ander gemeenschappelijk kenmerk van Zuid-Amerikaanse landen;
- de namen van twee landen in Zuid-Amerika die vanuit politiek-historisch oogpunt tot een andere formele regio gerekend kunnen worden.

Maximumscore 3 punten

Het juiste antwoord is:

- Gini-coëfficiënt / lorenzcurve.

Juiste gemeenschappelijk kenmerken vanuit de economische dimensie zijn:

- Veel Zuid-Amerikaanse landen zijn middeninkomenslanden.
- In veel Zuid-Amerikaanse landen is het economisch belang van de mijnbouw / landbouw groot.

Juiste landen zijn:

- Guyana
- Suriname
- Frans Guyana

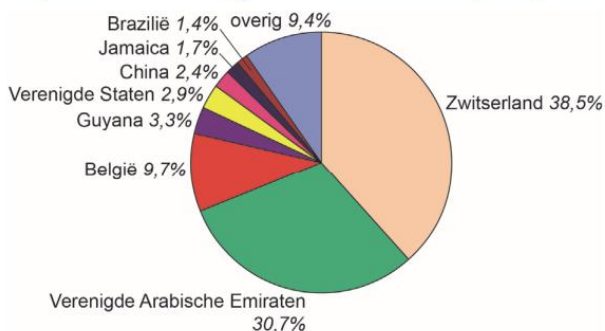
35. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 2, vraag 19

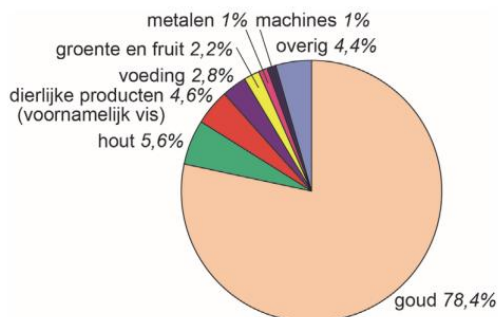
Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 19

Bron 14

Exportbestemmingen van Suriname (2019)

Exportproducten van Suriname (2019)

Gebruik bron 14. De mijnbouw is voor Suriname van groot economisch belang. De handelsbalans van Suriname is echter kwetsbaar.

Geef twee aanwijzingen uit de bron waaruit blijkt dat de handelsbalans van Suriname kwetsbaar is.

Maximumscore 2 punten

Juiste aanwijzingen zijn:

- De export van Suriname bestaat voornamelijk uit één product (met een sterk wisselende prijs op de wereldmarkt).
- De export van Suriname is voor ongeveer 70% gericht op slechts twee landen.
- Het exportpakket van Suriname bestaat voornamelijk uit goederen uit de primaire sector / onbewerkte producten.

Per juiste aanwijzing 1 punt

36. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 1, vraag 20

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 20

De Pamparegio omvat Uruguay, een groot deel van Argentinië en de Braziliaanse deelstaat Rio Grande do Sul. [...] Tegenwoordig worden vanuit de Pamparegio vlees, wol, graan en vooral veel soja geëxporteerd. [...]

De afgelopen 30 jaar zijn veel voedselgewassen uit de Pamparegio naar Azië geëxporteerd. De komende decennia zal de export van voedselgewassen zoals soja naar een ander werelddeel waarschijnlijk toenemen.

Beredeneer naar welk werelddeel de export van voedselgewassen uit de Pamparegio waarschijnlijk zal toenemen.

Maximumscore 2 punten

Uit de redenering moet blijken dat

- De export van voedselgewassen (vanuit de Pamparegio) naar Afrika zal toenemen,
- omdat de bevolkingsomvang / de welvaart daar groeit.

37. Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 2, vraag 18

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 2 – vraag 18

Veel landen in Zuid-Amerika hebben te maken met toenemende droogte.
Vooral de bevolking in Bolivia wordt hierdoor hard getroffen.

Geef twee economische kenmerken van Bolivia waardoor de bevolking van juist dit land hard getroffen wordt door de toenemende droogte.

Maximumscore 2 punten

Juiste kenmerken zijn:

- Een groot deel van de beroepsbevolking leeft van de landbouw (en is dus afhankelijk van voldoende neerslag).
- Het bnp (per hoofd) van Bolivia is laag (en het land is daardoor minder in staat om de gevolgen van de toenemende droogte te bestrijden).

Per juist kenmerk 1 punt.

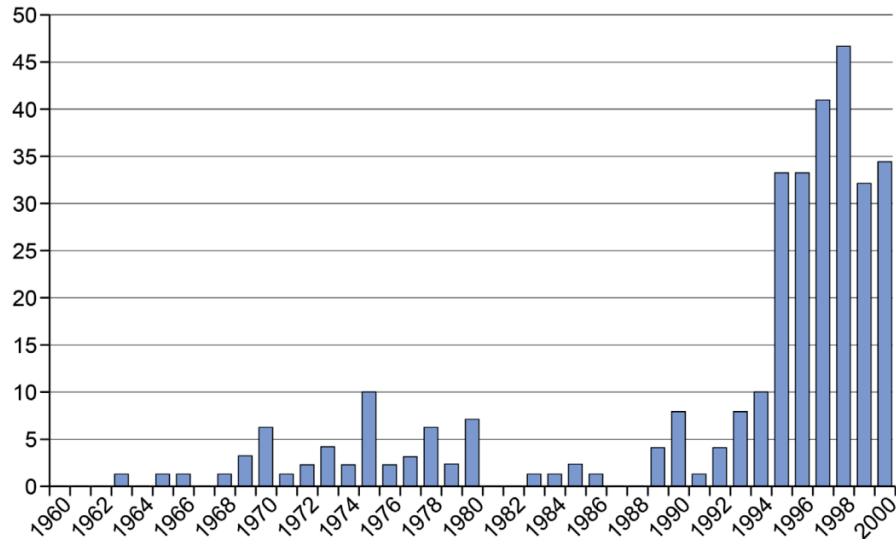

38. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 1, vraag 21

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 21

Bron 12: Aantal nieuwe gated communities per jaar in de metropoolregio Buenos Aires

Gebruik bron 12. In Argentinië werd vanaf het begin van de jaren 90 een nieuwe politieke koers gevaren. Beschrijf in drie stappen dat deze nieuwe landelijke politieke koers heeft geleid tot ruimtelijke gevolgen op een lager schaalniveau.

Maximumscore 3 punten

Een juiste beschrijving is:

- Vanaf het begin van de jaren 90 werd een (neo)liberaler / kapitalistischer beleid gevoerd (dan in de decennia daarvoor),
- zodat de verschillen tussen arm en rijk groter werden / economische ongelijkheid groter werd / de criminaliteit en/of (subjectieve) onveiligheid in Argentinië toenam,
- zodat mensen uit hogere inkomensgroepen steeds vaker in beveiligde ommuurde woonwijken zijn gaan wonen.

39. Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 2, vraag 24

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 2 – vraag 24

Sinds de jaren 70 heeft een aantal landen in Zuid-Amerika een neoliberaal beleid gevoerd om tot economische ontwikkeling te komen. Tegenwoordig komt er steeds meer kritiek op dit neoliberale beleid.

Geef aan

- waarom neoliberaal beleid economische ontwikkeling kan stimuleren;
- welk punt van kritiek tegenstanders op het neoliberale beleid hebben;
- welke politieke stroming de laatste jaren steeds meer invloed krijgt in Zuid-Amerika.

Maximumscore 3 punten

Het juiste antwoord is:

- Uit het antwoord moet blijken dat het neoliberale beleid op het verminderen van wetten en regelgeving voor bedrijven / het verminderen van overheidsbemoeienis gericht is (waardoor bedrijven meer autonomie krijgen en zich kunnen richten op vrijemarkteconomie).
- Een juist punt van kritiek is: de welvaart wordt ongelijk over de bevolking verdeeld / De sociale ongelijkheid is groot.
- Populisme

40. Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 2, vraag 19

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 2 – vraag 19

De Zuid-Amerikaanse politiek werd decennialang gekenmerkt door oligarchische regeringsvormen. De laatste jaren is ook het populisme in opkomst.

Geef aan

- dat veel Zuid-Amerikaanse landen door oligarchische systemen een hoge score op de gini-coëfficiënt hebben gekregen;
- dat globalisering bijdraagt aan de opkomst van het populisme in Zuid-Amerika.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- Bij oligarchische systemen ontstaan grote sociale / economische verschillen tussen de elite en het volk;
- Populistische leiders stellen de eigen natie / het eigen volk (die door globalisering naar de achtergrond is verdrongen) weer centraal.

4. Leefomgeving: nationale en regionale vraagstukken

4.1 Overstromingen en wateroverlast in Nederland

41. Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 1, vraag 26

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 26

Het veranderende neerslagregiem leidt in Friesland, net als in andere delen van Nederland, steeds vaker tot wateroverlast.

Leg uit dat het veranderende neerslagregiem steeds vaker tot wateroverlast leidt.
Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

Uit de uitleg moet blijken dat

- steeds vaker in korte(re) tijd meer neerslag valt / het neerslagregiem steeds onregelmatiger wordt (oorzaak),
- waardoor wateren steeds vaker te maken krijgen met hoge(re) piekafvoeren / gebieden hun water niet meer snel genoeg kunnen afvoeren (gevolg).

Opmerking

Antwoorden die bij het gevolg ingaan op wateroverlast in de stad dienen goed gerekend te worden.

42. Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 3, vraag 25

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 3 – vraag 25

Door het veranderen van het klimaat heeft Nederland vooral in het voorjaar en in de zomer steeds vaker te maken met droogte.

Geef twee gevolgen van het warmer wordende klimaat waardoor in Nederland vooral in het voorjaar en in de zomer droogte ontstaat.

Maximumscore 2 punten

Juiste gevolgen zijn:

- Door het warmer wordende klimaat neemt (vooral in het voorjaar en in de zomer) de verdamping toe.
- Door het veranderende klimaat komen steeds vaker langere perioden zonder neerslag voor / wordt het neerslagregiem onregelmatiger.

43. Aardrijkskunde VWO 2025, tijdvak 2, vraag 33

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 33

De meeste stormvloedkeringen liggen in de Zuidwestelijke Delta. Hier kunnen overstromingsrisico's ontstaan als drie natuurlijke omstandigheden tegelijkertijd plaatsvinden.

Geef de drie natuurlijke omstandigheden die, als ze tegelijkertijd plaatsvinden, leiden tot een vergroot overstromingsrisico in de Zuidwestelijke Delta.

Maximumscore 3 punten

De drie natuurlijke omstandigheden zijn:

- springtij
- een (zeer zware) noordwesterstorm
- piekafvoeren van de rivieren

44. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 2, vraag 27

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 27

De laatste decennia zijn de kribben in de Waal aangepast. Hierdoor is de overstromingskans in de winter – als de Waal veel water afvoert – kleiner geworden.

Geef

- de aanpassing die aan de kribben gedaan is om de overstromingskans te verkleinen;
- twee oorzaken waardoor de Waal in de winter meer water afvoert dan in de andere seizoenen.

Maximumscore 3 punten

- Uit het antwoord moet blijken dat de kribben verlaagd zijn / het aantal kribben verminderd is. (1 punt)
- Juiste oorzaken zijn: (2 punten)
 - De verdamping in de winter is (veel) kleiner dan in de andere seizoenen.
 - Vegetatie gebruikt in de winter nauwelijks / geen water.
 - De al verzadigde bodem neemt geen water op.

45. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 1, vraag 26

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 26

Bron 17: Bebouwing op het strand

Gebruik bron 17. Bebouwing op het strand verstoort natuurlijke processen in de duinen. Hierdoor kan de primaire functie van de duinen op termijn in gevaar komen.

Leg uit waardoor bebouwing op het strand de primaire functie van de duinen op termijn in gevaar kan brengen. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Maximumscore 2 punten

Uit de uitleg moet blijken dat:

- door de bebouwing op het strand minder zand naar het duingebied kan waaien, (oorzaak) (1)
- waardoor de duinen minder goed kunnen (blijven) aangroeien. (gevolg) (1)

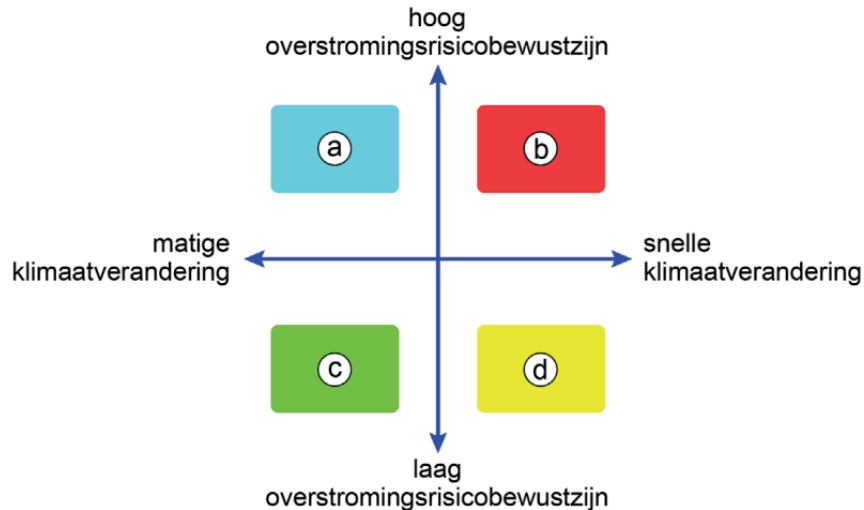

46. Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 2, vraag 32

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 2 – vraag 32

Bron 19: Toekomstscenario's

Gebruik bron 19.

In bron 19 staan vier toekomstscenario's voor Nederland weergegeven.

Geef

- het scenario dat voor Nederland het gunstigste is;
- twee manieren waarop de Nederlandse overheid dit scenario kan bereiken.

Maximumscore 3 punten

Het juiste antwoord is:

- scenario a

Juiste antwoorden zijn:

- Het overstromingsrisicobewustzijn kan verhoogd worden door kennisoverdracht / onderwijs / voorlichting.
- En klimaatverandering kan getemperd worden door het terugdringen van CO₂ / broeikasgassen (door te participeren in / het naleven van klimaatakkoorden).

47. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 1, vraag 25

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 25

Het kustbeheer in Nederland is gericht op het handhaven van de basiskustlijn en wordt uitgevoerd door Rijkswaterstaat.

Geef de maatregel die Rijkswaterstaat neemt als de kustlijn zich landinwaarts verplaatst.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- Uit het antwoord moet blijken dat de basiskustlijn wordt gehandhaafd door zandsuppleties uit te voeren.

48. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 2, vraag 34

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 2 – vraag 34

Door klimaatverandering blijven zandsuppleties ook in de toekomst nodig om dynamisch kustbeheer mogelijk te maken.

Leg dit uit. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- Uit het antwoord moet blijken dat de basiskustlijn wordt gehandhaafd door zandsuppleties uit te voeren.

49. Aardrijkskunde VWO 2021, tijdvak 2, vraag 26

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 2 – vraag 26

Tijdens extreme droogte is niet alleen het tekort aan zoet water een probleem. De waterkwaliteit kan ook in gevaar komen, vooral in het westen van Nederland.

Geef aan waardoor tijdens extreme droogte vooral in het westen van Nederland de waterkwaliteit in gevaar komt.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- Uit het antwoord moet blijken dat door een (zoet)watertekort / extreme droogte in het westen van Nederland zout zeewater kan binnendringen / verzilting kan ontstaan.

4.2 Ruimtelijke en sociaaleconomische vraagstukken van stedelijke gebieden

50. Aardrijkskunde VWO 2026, tijdvak 2, vraag 28 en 29

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 2 – vraag 28 en 29

Vraagstukken rondom de energietransitie worden doorgaans door samenwerkingsverbanden aangepakt.

Vraag 28: Beredeneer waarom juist vraagstukken rondom de energietransitie vaak door samenwerkingsverbanden worden aangepakt.

In landelijke gebieden bestaat weerstand tegen de maatregelen die nodig zijn voor de energietransitie.

Vraag 29: Beschrijf in drie stappen dat bij de energietransitie ruimtelijke afwenteling plaatsvindt van stedelijke gebieden op landelijke gebieden. Begin je beschrijving met het verschil in energievraag in stedelijke gebieden en landelijke gebieden.

Vraag 28: maximumscore 2 punten

Een voorbeeld van een juiste redenering is:

- Vraagstukken rondom de energietransitie zijn gemeentegrensoverschrijdend / zeer kostbaar, (1)
- zodat veel gemeenten te weinig financiële mogelijkheden hebben om grootschalige vraagstukken (rondom de energietransitie) alleen aan te pakken. (1)

Vraag 29: maximumscore 3 punten

Uit de beschrijving moet blijken dat:

- de vraag naar energie in stedelijke gebieden groter is dan de vraag naar energie in landelijke gebieden, (1)
- maar dat in stedelijke gebieden minder ruimte is voor de infrastructuur die nodig is voor de energietransitie / dat de aanleg van zonnepanelenparken / windmolens vooral in landelijke gebieden plaatsvindt, (1)
- zodat voor het opwekken van duurzame energie (waar vooral in stedelijke gebieden vraag naar is) in landelijke gebieden landschapsvervuiling / overlast ontstaat. (1)

51. Aardrijkskunde VWO 2023, tijdvak 1, vraag 30

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 30

Bron 21: De verdozing van Nederland

Sinds het begin van de jaren 90 hebben veel multinationale ondernemingen, zoals Samsung (in Delft) en Canon (in Rotterdam), hun Europese distributiecentra in Nederland gevestigd. Door het toenemen van het aantal onlinebestellingen stijgt het aantal distributiecentra de laatste jaren explosief. Op veel plekken in Nederland schieten de 'vierkante dozen' als paddenstoelen uit de grond. Critici vrezen dat de ongecontroleerde groei van het aantal distributiecentra leidt tot 'verdozing' van het Nederlandse landschap.

De toename van het aantal distributiecentra leidt niet alleen tot verdozing van het landschap (zie bron 21), maar heeft ook effect op het voorzieningenniveau in dorpen en steden.

Beredeneer waarom door de toename van het aantal distributiecentra het voorzieningenniveau in dorpen en steden afneemt.

Maximumscore 2 punten

Een juiste redenering is:

- Door een toename van het aantal distributiecentra wordt online winkelen steeds makkelijker / toegankelijker / goedkoper,
- zodat (fysieke) winkels in dorpen en steden steeds minder bezocht worden / failliet gaan / uit het straatbeeld verdwijnen (en het voorzieningenniveau dus afneemt).

52. Aardrijkskunde VWO 2022, tijdvak 2, vraag 28

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 2 – vraag 28

Stel jij mag ten aanzien van de bevolkingsontwikkeling van de grote steden voor de komende twintig jaar het ruimtelijk beleid bepalen.

Zou jij dan beleid maken waardoor de steden in de Randstad blijven groeien of zou je juist beleid maken waardoor de steden buiten de Randstad zouden groeien?

Geef twee argumenten voor je keuze.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

Juiste argumenten voor het verder laten groeien van steden **in** de Randstad zijn:

- Om te kunnen (blijven) concurreren met andere grootstedelijke gebieden in Europa moet de Randstad blijven groeien.
- De meeste banen in Nederland zullen in de Randstad blijven (dus moet daar de bevolking kunnen groeien).

Of

Juiste argumenten voor het laten groeien van steden **buiten** de Randstad zijn:

- Woningen in de Randstad zijn voor 'gewone' burgers onbetaalbaar geworden. / In steden buiten de Randstad zijn nog huizen te bouwen die ook voor 'gewone' burgers betaalbaar zijn.
- Door verbeterde thuiswerkmogelijkheden wordt het steeds minder belangrijk om in de fysieke nabijheid van het werk (in de Randstad) te wonen.
- In de Randstad is weinig ruimte meer over om steden verder uit te breiden / nog verder te verdichten. / In steden buiten de Randstad is nog ruimte over om steden te laten groeien.

53. Aardrijkskunde VWO 2017, tijdvak 1, vraag 30

Oefenvraag examen 2017 tijdvak 1 – vraag 30

Op oude haventerreinen bij Amsterdam maakt traditionele industrie steeds meer plaats voor een mix van wonen, cultuur, recreatie en creatieve industrie.

Geef twee kenmerken die de oude haventerreinen tot gewilde locaties voor deze nieuwe functies maken.

Maximumscore 2 punten

Juiste kenmerken zijn:

- De haventerreinen liggen relatief dicht bij de binnenstad.
- Op de haventerreinen is veel ruimte beschikbaar.
- Op de haventerreinen is (industriële) erfgoed aanwezig.
- Er is vanaf de haventerreinen vrij uitzicht over het water.

54. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 2, vraag 32 en 33

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 32 en 33

Bron 21: Bloemkoolwijken

In de periode 1975 – 1985 werden in zowel de grote steden als in de nieuwe groeikernen bloemkoolwijken gebouwd. Deze verkeersluwe, groene – en daarmee gezinsvriendelijke – wijken behoren in de steden tegenwoordig tot de wijken met het hoogste aandeel kinderen. In groeikernen zijn bloemkoolwijken vaak juist vergrijsd. De wijk verliest daardoor haar oorspronkelijke functie. In leefbaarheidsonderzoeken scoren bloemkoolwijken daarom vaak laag, terwijl de wijken door de bewoners vaak wel hoog gewaardeerd worden.

Bloemkoolwijken in nieuwe groeikernen zijn in het algemeen meer vergrijsd dan bloemkoolwijken in de oorspronkelijke grote steden. Door vergrijzing neemt de functionaliteit van bloemkoolwijken af.

Vraag 32: Geef aan waarom door vergrijzing de functionaliteit van bloemkoolwijken afneemt.

Vraag 33: Beredeneer waarom bloemkoolwijken in nieuwe groeikernen meer vergrijsd zijn dan bloemkoolwijken in de oorspronkelijke grote steden.

Vraag 32: maximumscore 1 punt

- Uit het antwoord moet blijken dat de voorzieningen in bloemkoolwijken gericht zijn op (jonge) gezinnen / fysiek-ruimtelijke structuur van bloemkoolwijken gericht is op (jonge) gezinnen.

Vraag 33: maximumscore 2 punten

Het juiste redenering is:

- In (de nabijheid van) nieuwe groeikernen zijn er voor gezinnen vaak betaalbare / nieuwere vergelijkbare gezinsvriendelijke alternatieven voor de bloemkoolwijken uit de jaren 70 / 80,
- terwijl er in de oorspronkelijke grote steden vaak minder gezinsvriendelijke woonwijken zijn (en de bloemkoolwijken daar dus vooral gezinnen aantrekken)

55. Aardrijkskunde VWO 2024, tijdvak 1, vraag 34

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 34

Het kan voor de leefbaarheid in aandachtswijken goed zijn om de woningvoorraad zo aan te passen dat ook mensen uit de middeninkomensgroepen zich daar vestigen. Dit kan echter nadelig zijn voor de huidige inwoners van aandachtswijken.

Geef twee nadelen voor de huidige inwoners als de woningvoorraad in de aandachtswijken wordt aangepast zodat ook mensen uit de middeninkomensgroepen zich er gaan vestigen.

Maximumscore 2 punten

Juiste nadelen zijn:

- Er blijven minder woningen over voor de lagere inkomensgroepen.
- De sociale cohesie kan achteruit gaan.
- Voorzieningen ontwikkelen mee met de vraag van de nieuwe inwoners en passen hierdoor niet meer bij de vraag van de lagere inkomens.

Per juist nadeel 1 punt

56. Aardrijkskunde VWO 2012, tijdvak 1, vraag 32

Oefenvraag examen 2012 tijdvak 1 – vraag 32

Uit onderzoek blijkt dat naarmate er meer gezinnen met jonge kinderen in een buurt wonen het gevoel van veiligheid bij bewoners groter is. Geef twee redenen waarom in buurten met veel gezinnen met jonge kinderen het gevoel van veiligheid bij bewoners vaak groot is.

Maximumscore 2 punten

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- Mensen met kinderen hebben relatief veel onderling contact.
- Als kinderen op straat spelen is er (vaak) toezicht van ouders.

57. Aardrijkskunde VWO 2012, tijdvak 2, vraag 33

Oefenvraag examen 2012 tijdvak 2 – vraag 33

In steden in de Verenigde Staten is in de chique fase van gentrification vaak sprake van een volledige verdringing van de oorspronkelijke bewoners. In Nederlandse steden komt dit veel minder voor. Beredeneer waarom dit in Nederlandse steden veel minder voorkomt.

Maximumscore 2 punten

Een voorbeeld van een juiste redenering is:

- In Nederland is het overheidsbeleid / huisvestingsbeleid socialer dan in de Verenigde Staten / In Nederland zijn er meer goedkope huurwoningen / woningen die eigendom zijn van woningbouwverenigingen dan in de Verenigde Staten.
- Waardoor in Nederland ook mensen met een laag inkomen in wijken waar gentrification plaatsvindt, kunnen blijven wonen.

5. Vaardigheden

5.1 Geografische benadering

